మెహర్

కరీమున్ నవ్వటం నేనెప్పుడూ చూళ్ళేదు. ఆమెకు మొన్నటి మొహరం పండక్కి పద్దెనిమిది నిండి పందొమ్మిదేళ్ళొచ్చాయి. అయినా పీలగా, బలహీనంగా పధ్నాలుగేళ్ళ అమ్మాయిలానే కనిపిస్తోంది. 'పీర్ సాయిబు పిల్లకి పెళ్లి తలపెట్టకపోతే పోయె. కనీసం తిండికూడా పెట్టడం లేదల్లే ఉంది' అంటూ మా పేటలో అందరూ అనుకుంటూ ఉన్నారన్న విషయం నాకు తెలుసు.

కరీమున్ నా పెద్ద కూతురు. దాని తర్వాత వరుసగా ఏడుగురు సంతానం. ఆరుగురు ఆడపిల్లలే. కొడుకులు కావాలన్న నా కోరిక తీర్చటం కోసం నా భార్య ఫాతిమా బేగం ఏడో కాన్పులో మగబిడ్డను కని మురిసిపోయి - ఎనిమిదో కాన్పులో ప్రసవం కష్టమై - మరో మగబిడ్డను నా చేతిలో పెట్టి - మట్టిలో కలిసిపోయింది.

నా చిన్నప్పుడు మా నాన్న గుర్రబ్బండి తోలేవాడు. నాకూ చెర్నాకోలా చేతిలో పట్టుకుని గుర్రాన్ని దౌడు తీయించాలని మా చెడ్డ కోరిగ్గా ఉండేది. పదేళ్ళ వయస్సప్పుడు మా నాన్నతో "బా! మైభీ ఘోడా గాడీ చలాతూ" అన్నాను. దానికి గడ్డిమంటలా భగ్గుమన్నాడాయన. "బేవకూఫ్! రిచ్చాలొచ్చాక మనకు గంజిలో మెతుకు కరువైన ఇసయం నీకు తెల్వదా? నేడో రేపో మన వూరికి బస్సు ఏత్తారంట. అపుడీ గంజి కూడా దొరకదురా బేటా. నా బతుకులా నీది కూడా పిల్లోల్లకి నాలుగు మెతుకులు పెట్టలేని దరిద్దరపు బతుకు కాకూడదు" అన్నాడు.

వారం తిరక్కుండానే నన్ను తీసుకెళ్ళి మస్తాన్ వలీ వెల్డింగ్ షాపులో చేర్పించాడు. మొదట్లో బావుండేది. దీపావళి పండక్కి మతాబాలు కాల్చినపుడు వచ్చే నిప్పురవ్వల్లా వెల్డింగ్ చేసినప్పుడు చిటపట శబ్దంతో వెలువడే కాంతి చినుకులు చూడటం ఇష్టంగా ఉండేది. కాని రాను రాను విసుగ్గా అన్పించేది. ఇష్టమున్నా, లేకున్నా అదే వ్యాపకాన్ని అంటి పెట్టుకుని ఉండబట్టే మస్తాన్‌వలీ మరణం తర్వాత నా సంపాదనలో దాచుకున్న కొంత పైకం చెల్లించి షాపుని నా స్వంతం చేసుకున్నాను.

నాకూ, నా పిల్లలకు పస్తుల బాధ లేకుండా - కన్నతల్లిలా కడుపులో పెట్టుకుని కాపాడుకొస్తుంది ఈ షాపే. కరీమున్ పుట్టాక కూడా షాపు మీద వచ్చే కొద్దిపాటి ఆదాయం

మా అవసరాలకు ఏదోలా సరిపోయేది. కానీ ఇపుడు ఎనిమిది మంది సంతానం . . . వాళ్ళ కడుపు నింపటమే కనాకష్టంగా ఉంటే దానికి తోడు రోగాలని, రొష్టులనీ . . .

అల్లాకు నా మీద ఇంకా కనికరం కలగలేదనుకుని సరిపెట్టుకుంటూ ఉంటాను. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో కరీమున్ బక్కగా లేకుండా, నున్నగా దాని ఈడు ఆడపిల్లల మాదిరి నదురుగా కన్పించమంటే ఎలా కుదుర్తుందీ? అది పుట్టినప్పుడు నేను పీర్ని నడుముకు కట్టుకుని కణకణమండే అగ్ని గుండంలో 'యా ఆలీ' అంటూ నడుచుకుంటూ పోతున్నా. పక్కింటి అబ్బాయి నా చెవిలో కూతురు పుట్టిన వార్త వేశాడు. ఆ సంతోషంలో మామూలు కంటే రెండు తూర్లు అదనంగా కర్బలాలో నడిచాను.

ఇంటికెళ్లి చూద్దునుకదా ఎలక పిల్లలా - ఎండిపోయిన వాళ్ళమ్మ డొక్కలో పడుకుని ఉంది. నాలాంటి గరీబోల్ల ఇంట్లో పిల్లలు ముద్దుగా, బొద్దుగా ఎలా పుడతార్లే అని సరిపెట్టుకున్నా. అది పుట్టినప్పటి నుంచీ ఒకటే ఏడుపు. పాలు చాలేవి కావు. తిండుంటే కదా పాలు పడడానికి . . . దానికి తోడు ఎప్పుడూ ఏదో ఓ జబ్బుతో బాధ పడుతూ ఉండేది. అందుకే దాని మొహంలో నవ్వు ఛాయలు కనిపించేవి కావు.

దానికి ఐదేళ్ళ వయసొచ్చేసరికి నలుగురు చెల్లెళ్ళు - పెద్ద చెల్లెళ్ళిద్దర్నీ అదే చూసుకునేది. ఆ వయసు నుంచే దానికి పెద్దరికం అలవాటైంది. అదీ వాళ్లమ్మలానే తలొంచుకుని గబగబా పనులు చేసుకుపోవటానికి - పిల్లల్ని సముదాయించుకోవడానికీ - అందరూ తినగా మిగిల్తే తినడానికీ అలవాటు పడింది. అందుకేనేమో వాళ్ళమ్మ తను లేకున్నా తన పిల్లల్ని పొట్టలో పొదవుకుని కాపాడుకునే కరీమున్ ఉందనే ధైర్యంతోనే కన్నుమూసి ఉంటుంది.

కరీమున్ ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచిస్తూ ఉంటుంది. మనసు విప్పి ఎవ్వరితో మాట్లాడదు. తరచి తరచి అడిగినా పెదవి విప్పదు. మౌనంగా, ఉదాసీనంగా తన పని తను చేసుకుపోతుంది.

పెళ్ళీడు వచ్చినా పెళ్ళి గురించి నేను పట్టించుకోవటం లేదన్న దిగులు కావచ్చుని నా అనుమానం. పిచ్చిపిల్ల! పట్టించుకోకుండా ఎలా ఉంటాను? ఎటొచ్చీ వాళ్ళమ్మే ఉండి ఉంటే, చూసిన సంబంధాల గురించి దాంతో చెప్పి ఉండేది. నేనా విషయాలు కరీమున్ దగ్గర ఎలా ప్రస్తావించనూ?

ఈ మధ్యనే నా షాపులో పని చేసే రషీద్ ఓ సంబంధం గురించి చెప్పాడు. వాళ్లింటి దగ్గర కిరాణా షాపు నడిపే మస్తాన్ తన కొడుకోసం సంబంధాలు వెతుకుతున్నాడట. రషీద్ ద్వారా వాళ్ళ వివరాలన్నీ కనుక్కున్నాను. మస్తాన్ సంప్రదాయానికి విలువిచ్చే మనిషి. ఐదు పూటలా క్రమం తప్పకుండా నమాజు చదువుతాడు. రెండు సార్లు హజ్ యాత్ర చేసి వచ్చాడు. తన

కొడుకుని కూడా పక్కా నమాజీ చేశాడు. ఇంట్లో ప్రతిదీ ఖురాన్ ప్రవచనాలకు అనుగుణంగానే జరగాలి. కొద్దిగా అటిటైనా మస్తాన్ వూర్కోడు. ముస్లిం కట్టుబాట్లు, నియమ నిబంధనలు ఖచ్చితంగా పాటించే కుటుంబం కాబట్టి నిఖా కూడా అటువంటి కుటుంబంలోంచి వచ్చిన అమ్మాయినే చేసుకోవాలని వాళ్ళ కోరిక.

నాకెందుకో మస్తాన్ సాహెబ్ గారికి కరీమున్‌ని కోడలుగా చేసుకోవడానికి పెద్దగా అభ్యంతరముండదనిపించింది. కరీమున్‌కి చిన్నప్పటినుండీ దైవభక్తి ఎక్కువ. ఉర్దూ, అరబ్బీ నేర్చుకుంది. నిష్ఠగా ఖురాన్ చదువుతుంది. ఐదు పూటలా నమాజ్ చేస్తుంది. అది ఏ పని చేయాలన్నా మొదట బిస్మిల్లా అనకుండా చేయదు. చినిగిందో, మాసిపోయిందో ఏదో ఒక చద్దర్ లేకుండా బైటికి కదల్దు. రంజాన్ నెలలో తప్పకుండా నెల రోజులూ ఉపవాస దీక్షలో ఉంటుంది. అల్లా మీద భక్తితో పాటు, ఆ నెలైనా తను తినకుండా పిల్లలకింత పెట్టొచ్చన్న ఆలోచన దానికి వాళ్ళమ్మ ద్వారా సంక్రమించింది.

ఎటొచ్చీ ఏదైనా అభ్యంతరముంటే డబ్బు దగ్గర ఉండాలి. రషీద్ చెప్పినదాన్ని బట్టి వాళ్లకా పట్టింపు పెద్దగా లేదుట. ఆడపిల్ల తండ్రిని కదా. సంబంధం కుదుర్తుందన్న ఆశ . . . అలా జరిగితే నా కూతురు సుఖంగా ఉంటుందన్న ఆశ . . . మస్తాన్ గారికి ముగ్గురు ఆడపిల్లల తర్వాత పుట్టిన కొడుకు – కిరాణా షాపుకి వాడే వారసుడు. ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళయిపోయాయి కాబట్టి బాధ్యతలేవీ మిగిలి లేవు. కిరాణా షాపు కాబట్టి ఏదెట్లా జరిగినా తిండికి మాత్రం లోటుండదన్న ఆశ . . .

శుక్రవారం సాయంత్రం మగరీబ్ నమాజ్ తర్వాత మస్తాన్ సాహెబ్ గారి కిరాణా కొట్టుకెళ్ళాను. పని కుర్రాడు సరుకులేవో పొట్లాలు కడుతున్నాడు. గల్లా పెట్టె దగ్గర పాన్ నముల్తూ కూచుని ఉన్న మస్తాన్ గారికి ఆదాబ్ చెప్పాను.

నన్ను నేను పరిచయం చేసుకున్నాక . . . "మీ గురించి రషీద్ చెప్పాడు. మేం వెతుకుతున్నది సరిగ్గా ఇలాంటి సంబంధమే" అన్నారు మస్తాన్.

నేను మనసులోనే రషీద్‌కి షుక్రియా తెలుపుకున్నాను.

అంత్యనిష్ఠూరం కన్నా ఆది నిష్ఠూరం మేలనిపించి, "మీకు రషీద్ పూర్తి వివరాలు చెప్పాడో లేదో – మేం ఆర్థికంగా మీకు తూగలేం" అన్నాను చేతులు నలుపుకుంటూ.

ఆ మాటకు మస్తాన్‌గారు జోక్ విన్నట్లు బిగ్గరగా నవ్వారు. "రషీద్ అన్నీ సరిగ్గానే చెప్పాడు. మనం ఆ విషయం తర్వాత ఆలోచిద్దాం. మొదట అమ్మాయిని చూసుకోనివ్వండి. మీరు కూడా నాలానే ఆచారాలకూ, సాంప్రదాయాలకు విలువిస్తారని విన్నాం. అన్నింటికన్నా నాకు ముఖ్యం

అదే. ఒక్కగానొక్క కొడుకు గదా – పిల్ల బావుండాలని మా బేగం కోరిక. తనూ, నా పెద్ద కూతురు అమ్మాయిని చూడటానికొస్తారు. మీకు ఎప్పుడు వీలవుతుందో చెప్పండి" అన్నారు.

"ఆదివారం ఉదయం పదీ పదకొండు మధ్య మీకు వీలవుతుందనుకుంటాను" అని వారే నిర్ణయించారు.

"ఎందుకు వీలుకాదూ? తప్పకుండా వీలవుతుంది" అన్నాను ఆనందంతో ఉబ్బి తబ్బిబ్బవుతూ. వచ్చే వాళ్ళు ఆడవాళ్ళాయె. గోషా ఉంటుందాయె. అందుకే ఇంటికి తిరిగి వస్తూ దారిలో మాకు దూరపు చుట్టరికమున్న ఖతీజాబీని కల్సుకుని ఆదివారం వచ్చి ఆ విషయాలేవో చూసుకోమని అభ్యర్థించాను.

విషయం విన్న కరీమున్ మొహంలో నేనాశించిన సంతోషం కనిపించలేదు.

"నిఖా చేసుకుని నేనెళ్ళిపోతే పిల్లల్నెవరు చూసుకుంటారు?" అంది.

"నీ పెద్ద చెల్లి ఉంది కదమ్మా – అది చూసుకుంటుందిలే. ఇలా పిల్లల కోసమని ఎంతకాలం నీ వయసులో జరగాల్సిన ముచ్చటకు దూరంగా ఉంటావు?"

కరీమున్ కొద్దిసేపు మౌనంగా గోడకు జారగిలబడి కూచుంది.

"పెళ్ళంటే ఖర్చుతో కూడుకున్న విషయం. మనం తట్టుకోలేం. మీ ప్రయత్నాల్ని విరమించుకోండి" అంది తల వొంచుకుని.

అలా అంటున్నప్పుడు ఆమె మొహంలో కదలాడే భావాలు నాకు కన్పడకూడదని నీడల్ని ఆసరాగా చేసుకుందనుకున్నా.

"మంచి సంబంధం బేటీ – ఖర్చుకి వెనకాడితే ఎలా? మస్తాన్ సాహెబ్‌గారు డబ్బు మనిషి కాదని రషీద్ చెప్పాడు. ఎక్కువ భారం పడదనే అనుకుంటున్నా".

కరీమున్ మరికొన్ని నిముషాలు అలానే కూచుంది. దీర్ఘంగా ఒక నిశ్వాస వదిలి వంటపనిలో మునిగిపోయింది.

ఆదివారం ఉదయం మస్తాన్‌గారి భార్య, పెద్ద కూతురూ వచ్చారు. కొద్ది అలంకరణకే కరీమున్ బంగారు లతలా మెరిసిపోయింది.

"మా వాడు సన్నమే. అమ్మాయి ఇలా నాజూగ్గా ఉంటేనే మంచిదనుకున్నాం. మాకు పిల్ల నచ్చింది. మిగతా విషయాలు మగవాళ్ళు మాట్లాడుకుంటారు" అందట అబ్బాయి తల్లి.

సోమవారం ఉదయం మస్తాన్‌గారింటికి వెళ్ళాను.

"దంపతులిద్దరికీ అవసరమైన జహేజ్ మీరెలాగూ ఇస్తారని మాకు తెలుసు. మరి కట్నం విషయం కూడ ఒక మాటనుకుంటే బావుంటుంది" అన్నారు మస్తాన్.

నా గొంతులో చేపముల్లు గుచ్చుకున్నట్లయింది. మాట గొంతు పెగిలి రానంటోంది.

ఏం మాట్లాడితే కాబోయే వియ్యంకుడికి కోపం వస్తుందేమోననే భయం ఓ వైపూ- ఈ సమయంలో మాట్లాడకపోతే కోలుకోలేనంత కోల్పోతానేమోనన్న దిగులు మరో వైపూ . . .

"మా ఆర్థిక పరిస్థితిని మీకు ముందే విన్నవించుకున్నాను" నా మాటలు నాకే వినిపించనంత మెల్లగా చెప్పాను.

"నేనేమీ అందరిలా లక్షలు అడగటం లేదే! మీ తాహతుని దృష్టిలో పెట్టుకునే అడుగుతాను. నాకు న్యాయం, ధర్మం తెలుసు. మీరలా బికారిలా మాట్లాడడం నాకు నచ్చలేదు. మీరు మరీ లేనివాళ్ళు కాదుగా. సెంటర్లో స్వంత వెల్డింగ్ షాపుంది. చిన్నదైనా స్వంత ఇల్లుంది"

"అవున్నిజమే. దాంతోపాటు ఎనిమిది మంది పిల్లలున్నారు బాబూ. అందులో ఆరుగురు ఆడపిల్లలు. ఈ పిల్ల పెళ్ళి చేసిన ఏడాదికే రెండో పిల్ల పెళ్ళి చేయాలి. మీరు గొప్ప మనసు కలవారని విన్నాను. మీరే దయతలచాలి" దీనంగా వారి వైపు చూశాను.

"మేము మీతో వియ్యమందాలనుకోవటమే మీ మీద దయతల్చామనడానికి నిదర్శనం. ఇంకా ఏం చేయమంటారూ? పెళ్ళంతా మా ఖర్చుతోనే జరిపించమంటారా ఏమిటి?"

"అయ్యో! అలా ఎందుకంటాను? నా శక్తికి తగ్గట్టు పెళ్ళి జరిపిస్తాను - జహేజ్ ఇస్తాను"

"కట్నం మాత్రం ఇవ్వలేమంటారు. అంతేనా? సరే - మీ ఇష్టం. అబ్బాయి ఆరోతరగతి వరకూ చదువుకున్నాడు. అందగాడు. నా కిరాణా కొట్టుకి వారసుడు. లక్షదాకా కట్నం ఇవ్వడానికి ఇంతమంది తయారుగా ఉన్నారు" తన జుట్టుని కుడి గుప్పెట్లో పట్టుకుని చూపిస్తూ అన్నాడు. "అయినా నేనంత మిమ్మల్ని అడగటం లేదు. పిల్ల మా ఆడాళ్ళకి నచ్చింది కాబట్టి మీ ఆచార వ్యవహారాలు నచ్చాయి కాబట్టి యాభై వేలిస్తే చాలు. కాదంటారా, మేము మరో సంబంధం చూసుకుంటాం"

కట్నం ఇవ్వలేనంటే సంబంధం చెడి పోవటం ఖాయమనిపించి, "అంత పెద్ద మొత్తం నాకు తలకు మించిన భారమవుతుందనే విషయం మీకు తెలియంది కాదు. నాది నూట యాభై గజాల్లో కట్టుకున్న మట్టిగోడల ఇల్లు. అది అమ్మినా మీరడిగిన పైకంలో సగం కూడా రాదేమో. మీరే ఈ పేద వాడి మీద జాలిపడి మరో మాట చెబితే . . ." నా కళ్ళలో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరుగుతూ ఉండగా అన్నాను.

"సరే . . . మీరంతగా ప్రాధేయపడుతున్నారు కాబట్టి ముప్పై వేలు అనుకుందాం. దీనికి ఒక్క రూపాయి అటూ ఇటైనా మీరిక మాట్లాడొద్దు. లేచి వెళ్ళిపొండి"

"నా మీద కనికరంతో తగ్గించినందుకు మీకు జీవితాంతం రుణపడి ఉంటాను. అల్లా అపారమైన కృప మీ మీద తప్పకుండా ఉంటుంది. మీ ఇంటికి కోడలు కాబోతున్న నా కూతురు అదృష్టవంతురాలు. కాని మేరే మాలిక్! నేను ముప్ఫై వేలు కూడా ఇచ్చుకోలేను. మీరు కోపగించుకోకుండా నా పరిస్థితిని అర్థంచేసుకోవాలి" అన్నాను.

ఆ మాట విన్న వెంటనే మస్తాన్‌గారు విసురుగా లేచారు. "మీకూ, మీ సంబంధానికో సలాం-ఇక దయచేయండి" అన్నారు.

నేను అమాంతం ఆయన కాళ్ళు పట్టుకున్నాను. నాకు తెలీకుండానే కన్నీళ్ళు జలజలా రాలిపడుతుండగా, "తల తాకట్టు పెట్టయినా ఇరవై వేలు కట్నంగా ఇచ్చుకుంటాను. కాదనకండి" అన్నాను.

మస్తాన్‌గారి మనసు వెన్నలా కరిగిందనుకుంటాను. గునుస్తూనే, "సరే" అన్నారు. "నిఖాకి ముందే ఇచ్చేయాలి. అరువు కుదర్దు. డబ్బు నా చేతిలో పడ్డాకే పెళ్ళి. మరలా ఈ విషయంలో తకరారు రాకూడదు. అప్పుడిలా కాళ్ళు పట్టుకున్నా, గడ్డం పట్టుకున్నా ఒప్పుకునేది లేదు" తన పొడవాటి గడ్డాన్ని దర్పంగా నిమురుకుంటూ శెలవిచ్చారు.

ఓ వైపు సంబంధం పక్కా అయినందుకు సంతోషం - మరోవైపు డబ్బులెలా సర్దుబాటు చేయాలోననే దిగులూ . . .

ఇంటికి రాగానే నా ముఖంలోకి లోతుగా చూసింది కరీమున్. ఆమె చూపు నుంచి తప్పించుకుంటూ, "పెళ్ళి ఖాయం చేసుకొచ్చా" అన్నాను. కనుకొలకుల నుంచి ఆమె మొహంలో సంతోషం కోసం వెతికిన నాకు నిరాశే మిగిలింది.

"జహేజ్‌లో ఏమేం అడిగారూ?"

"వాళ్ళు ప్రత్యేకంగా ఏమీ అడగలేదు. అయినా జహేజ్ అన్నాక పందిరి మంచం, జంపఖానాలతో పాటు మీ ఇద్దరి సంసారానికి అవసరమైన గిన్నెలూ, తపేలాలు చివరికి గరిటెలు, చంచాల్తో సహా ఇవ్వక తప్పదు కదమ్మా" అన్నాను.

"ఎంత ఖర్చవుతుంది?"

"పదీ పదిహేను వేలు కావచ్చు"

నేను మొహం తిప్పుకున్న వైపుకు వచ్చి అడిగింది."కట్నం కావాలని అడిగారు కదూ"

"లేదమ్మా లేదు. అసలు కట్నం ప్రసక్తే రాలేదు" అన్నాను కంగారుగా.

"బా! నా దగ్గర అబద్ధాలాడకండి. దిగులుగా ఉన్న మీ ముఖం చూస్తేనే తెల్సిపోతుంది. ఎంత అడిగారో చెప్పండి"

ఇక దాచి లాభం లేదనిపించి చెప్పాను "ఇరవై వేలు."

కరీమున్ కొన్ని నిముషాల వరకూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. తను దిగులు పడ్తుందేమోనని నేనే చెప్పాను "అంత మంచి సంబంధం ఇరవై వేలకే దొరకటం మనదృష్టం తల్లీ! ఆర్థికంగా మనకంటే ఉన్నతంగా ఉండి కూడా అంత తక్కువ కట్నానికి ఒప్పుకున్న మస్తాన్ సాహెబ్‌గారు గొప్ప ఉదార స్వభావం కలవారు"

"అనవసరంగా మిమ్మల్ని మీరు తక్కువ చేసుకుని కించపర్చుకుంటున్నారు బా! మనకో స్వంత ఇల్లుంది. వాళ్ళకూ ఓ ఇల్లుంది. మనకు వెల్డింగ్ షాపుంది. వాళ్ళకు కిరాణా కొట్టుంది. అంతా సమానమే. తేడా ఎక్కడుందంటే మీకు ఎనిమిది మంది సంతానం ఉన్నారు. ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళ బాధ్యతుంది. వాళ్లకా భారం లేదు. సరే పోనిండీ. ఇంతకూ డబ్బులెలా సర్దుబాటు చేద్దామనుకుంటున్నారు?"

"ఈ ఇల్లు అమ్మేద్దామనుకుంటున్నానమ్మా" అన్నాను.

"మీరలాంటి పని చేసేట్టయితే నాకీ పెళ్ళే వద్దు"

"సర్లే. ఇల్లు అమ్మను. ఏదో ఒకటి చేసి డబ్బు సర్దుతాన్లే . . . నువ్వీ విషయాలేమీ ఆలోచించకు" అన్నాను.

కరీమున్ కళ్లలో అనంతమైన దిగులు కనిపించింది.

ఇల్లు అమ్మలేదు కానీ తాకట్టు పెట్టక తప్పలేదు. దొరికిన ప్రతిచోటా చేబదుళ్ళు తీసుకున్నాను. నిఖా రోజు రానే వచ్చింది.

కరీమున్ దుల్హన్ బట్టల్లో కూడా అందమైన ఉదాసీనతలా కనిపించింది. దుఃఖం ఆమె పొడవాటి కనురెప్పల మీద బరువుగా వూగుతోంది.

వకీల్ సాక్షులతో వచ్చి, "ఐదు వేల మెహర్‌తో నిఖా కబూలహైక్యా" అని అడిగినపుడు, "కబూల్ హై" అన్న కరీమున్ బలహీనమైన స్వరంలో తరంగాలుగా ఎగసిపడ్తున్న బాధా సముద్రం.

వాళ్ళని పోనిచ్చాక మెల్లగా కరీమున్‌తో చెప్పాను. "చూశావా! మస్తాన్‌గారు ఏం చేశారో? మెహర్‌ని రెండు వేలుగా నిర్ణయించారు. నేను వదుల్తానా? గొడవ పడి మరీ మెహర్‌ని ఐదు వేలుగా ఒప్పించాను"

ఆ మాటకు మొట్టమొదటి సారి కరీమున్ పకాలున నవ్వింది. నేను ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకునే లోపల మరలా తెరలు తెరలుగా నవ్వింది. నవ్వాగక పొట్ట పట్టుకుని - తను దుల్హన్ అన్న విషయం కూడా మర్చిపోయి - దొంతర్లు దొంతర్లుగా నవ్వింది.

నేను గాభరాపడిపోయాను. ఎప్పుడూ నవ్వని కరీమున్ అలా ఆగకుండా నవ్వుతుంటే నాకు భయమేసింది.

"ఏమిటా పిచ్చి నవ్వు-ఆపు ఎవరైనా చూస్తే బావుండదు" అన్నాను నలుదిక్కులా చూస్తూ.

"నాకేం పిచ్చి లేదు. మీరే పిచ్చి నాన్న. మీ అమాయకత్వం చూసి నవ్వాపుకోలేక నవ్వాను"

"అదేదో అర్థమయ్యేట్టు చెప్పు" అన్నాను కొద్దిగా తీవ్రంగా.

"మెహర్ దేనికి చెప్పండి?"

"మన మతంలో ఆడదానికి గొప్ప రక్షణ మెహర్. ఖచ్చితంగా ఆ అర్థంలో కాకున్నా ఓ రకంగా మగవాడు తన భార్యకు ఇచ్చే కట్నం అనుకోవచ్చు. పెళ్ళయిన స్త్రీ విధివశాన ఒంటరిదయితే మెహర్ రూపేణా ఆమెకు అందిన డబ్బు కష్టకాలంలో అక్కరకు వస్తుంది. మెహర్ పైన పూర్తి హక్కులు స్త్రీకే ఉంటాయి. ఇంతటి గొప్ప ఆచారం ఏ మతంలోనూలేదు" అన్నాను.

"నిజమే. నేనూ ఒప్పుకుంటాను. మెహర్ నాకు నా భర్త ఇచ్చే కట్నమయితే మరి మనం కట్నం కింద ఇచ్చిన ఇరవైవేలని ఏమంటారు? మతాచారాల్ని నిక్కచ్చిగా పాటిస్తాననే మా మామగారు ఏ మతాచారం ప్రకారం మన దగ్గర ఇరవై వేలు తీసుకున్నారు? నిఖానామాలో దీని గురించి ఎందుకు ప్రస్తావించలేదు? మీరెళ్లి వీటికి సమాధానాలు కనుక్కుని రండి" అంది.

నాకు తల తిరిగినట్లయింది.

"నేనేమీ అడగలేను. నేను ఆడపిల్ల తండ్రిని. నేను ఆడపిల్ల తండ్రిని" అంటూ ఎవ్వరికీ వినిపించనంత మెల్లగా గొణుక్కున్నాను.

(రచన ఇంటింటి పత్రిక, ఆగస్టు 2002)